

Vývoj jazykového testu, testové specifikace

13.6.2012

Eva Složilová
CJV MU v Brně

Obsah semináře

- Zdrojové dokumenty pro vývoj testu
- Dosavadní zkušenosti s vývojem testů
- Co chceme testovat?
- Jak to chceme testovat? - Typy testů
- Jazyk pro specifické/akademické účely - konstrukt
- Proces vývoje jazykového testu
- Testové specifikace
- Diskuse, zpětná vazba

Zdrojové dokumenty pro vývoj testu

■ SERRJ

■ Manuál 1

■ Manuál 2

■ Referenční dodatek

SERRJ a jeho využitelnost

- Nebyl vyvinut specificky pro jazykové testery
- Komunikativní jazykové činnosti a strategie (str. 58-92) – explicitně formulovány, mohou být vodítkem pro vývoj testu
- Problém s explicitností, precizností, srozumitelností, odlišením jednotlivých úrovní

SERRJ a jeho využitelnost

- Účel, pro který kandidát na dané úrovni používá jazyk

Př.: čtení

- jaké ***dílčí dovednosti*** vedou k porozumění textu na dané úrovni?
- ***porozumění hlavních myšlenek, důležitých detailů, rozpoznání struktury textu, dedukce a závěry....*** Na které úrovni? Jak se vyvíjí tyto dílčí dovednosti s rozvojem jazykové způsobilosti od B1 po C1?

SERRJ a jeho využitelnost

■ Testovací metoda

Př.: čtení

- Použití např. ***otázek s otevřenou odpovědí*** nebo položek typu ***Pravda/Nepravda*** u textu má dopad na způsob, jakým kandidát musí text zpracovat

SERRJ a jeho využitelnost

■ Typy diskurzu

Př.: poslech, čtení

- Které typy psaného a mluveného textu jsou vhodné pro danou úroveň? (deskriptivní, narativní, instruktivní, argumentativní...)
- SERRJ pracuje se **zdroji** textů (noviny, časopisy...), ne s **typy** diskurzu

Manuál 1

- Manual for relating Language Examinations to the CEFR
- Hlavní cíl: pomoci poskytovatelům zkoušek vyvinout, aplikovat a podat zprávu o transparentních a praktických postupech s cílem přiřadit dané zkoušky Rámci
- Je zde návod ke sledování jakéhosi přiřazovacího schématu:
 - Obeznamení se
 - Specifikace (obsah, typy úloh)
 - Standardizace (benchmarks, cut-off scores...)
 - Empirická validace (analýza testových dat)

Manuál 2

■ Manual for Language Test Development and Examining

http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Manuel1_EN.asp

Dosavadní zkušenosti s vývojem jazykových testů

Co chceme testovat?

- ❑ Jazyk pro specifické účely?
- ❑ Jazyk pro akademické účely?

Jak chceme testovat?

- Test typu „*achievement*“ (test vázaný k zakončení kurzu, učebního programu...); průběžné testy
- Test typu „*proficiency*“ (test jazykové způsobilosti, test ovládnání jazyka) – TOEFL, IELTS, testy UCLES

Logika testování jazyka pro specifické účely

■ Intenzivní vývoj v posledních 20-25 letech

■ Kulminace

■ 2000 – Douglas: *Assessing Language for Specific Purposes*

■ 2001 – speciální číslo *Language Testing* (č.2)

■ Časté kontroverzní postoje

■ Dva extrémy:

■ snahy vytvářet teoretické rámce/modely (D. Douglas)

■ zpochybňování teoretického opodstatnění testování jazyka pro specifické účely (A. Davies)

- neexistuje teoretické opodstatnění pro vyčlenění TJSU
- neexistují důkazy, že by vedlo k validnějším závěrům než testování obecné jazykové způsobilosti
- ale pokud má TJSU příznivý dopad na učitele, studenty a odborníky-specialisty v oboru, potom má smysl
- je to záležitost praktická (vliv pragmatismu)

Logika testování jazyka pro specifické účely

■ **Douglasova definice** testu jazyka pro specifické účely:

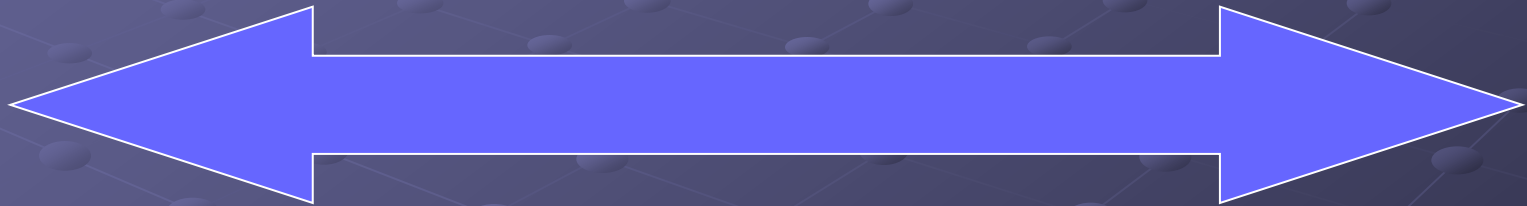
Je to test, jehož obsah a metody jsou odvozeny z analýzy používání cílového jazyka pro specifické účely. Přitom testové úlohy a obsah testu autenticky reprezentují úkoly v cílovém použití jazyka. Dochází k interakci jazykové schopnosti zkoušeného jak s jeho znalostí specifického oboru, tak s testovými úlohami. Takový test umožňuje dedukovat závěry o schopnosti zkoušeného používat jazyk ve specifické oblasti užívání jazyka.

Logika testování jazyka pro specifické účely

- Úkolem není holisticky replikovat úkoly na základě analýzy použití cílového jazyka, ale definovat charakteristické znaky těchto úkolů, na jejich základě vytvořit specifikace, podle nich testové úlohy

Logika testování jazyka pro specifické účely

- Každý test má svůj **účel**
- Neexistuje dichotomická volba ***obecný účel*** vs. ***specifický účel***
- **Kontinuum**

velmi obecný účel
FCE

velmi specifický účel
ELPAC

Znalost oboru (faktické znalosti, topical/ background knowledge)

- U testů obecné jazykové způsobilosti:
 - proměnná, kterou je potřeba co nejvíce eliminovat
- U testů jazyka pro specifické účely:
 - centrální pojem
 - interakce s jazykovou znalostí
 - vliv na definici konstruktů jazykové schopnosti

Konstrukt

- výška, váha...
- krása, inteligence...
- konstrukt jazykového testu: definuje ty aspekty užití jazyka nebo jazykové kompetence, které mají být testovány

Úloha znalosti oboru v definici konstruktů

Obecně: 3 možnosti

- Znalost oboru/faktická znalost není do konstruktů zahrnuta
- Znalost oboru je součástí konstruktů
- Pro jazykovou schopnost a znalost oboru jsou definovány samostatné konstrukty

Úloha znalosti oboru v definici konstruktů - příklady

- **Příklad 1:** Chceme měřit schopnost zahraničních studentů, kteří se hlásí na českou vysokou školu a studovali češtinu jako cizí jazyk, číst „akademický materiál“ v češtině za účelem selekce vhodných studentů pro přijetí.
 - Velká řada disciplín na dané univerzitě
 - Vyvineme několik variant testů čtení z odlišných oborů a povolíme kandidátům, aby si vybrali několik z nich
 - Typy úkolů budou zaměřeny pouze na měření jazykové schopnosti

Faktickou znalost do definice konstruktů nezahrneme

Úloha znalosti oboru v definici konstruktů - příklady

- **Příklad 2:** Chceme měřit schopnost lékařů ze zahraničí, kteří chtějí pracovat v ČR, komunikovat adekvátním způsobem s českými pacienty při sepisování anamnéz, oznamování diagnóz, informování o terapiích apod.
 - Znalost oboru - medicíny - je brána za samozřejmou
 - Zajímá nás např. schopnost přizpůsobit odborné vyjadřování pacientům, schopnost rozumět hovorové češtině..
- Faktickou znalost do definice konstruktů zahrneme, konstrukt bude společný

Úloha znalosti oboru v definici konstruktů - příklady

- **Příklad 3:** Chceme měřit schopnost žáků na základní škole, kteří se učí cizí jazyk, hledat slova v cizojazyčném slovníku.
 - Zajímá nás schopnost žáka sdělit písemnou formou spolužákovi postup při hledání
 - Zajímá nás také, zda to sami umí (nemáme jistotu, čím byl případný neúspěch v psaní způsoben)
- Konstrukt faktické znalosti a konstrukt jazykové schopnosti definujeme zvlášť
- Nepraktické, pracné (nutnost mít buď dvě samostatné hodnotící škály na jeden úkol nebo mít dva oddělené typy úkolů –např. napsat postup + najít konkrétní slova ve slovníku)

Úloha znalosti oboru v definici konstruktů - příklady

■ **Příklad 4:** Britská jazyková testovací instituce chce měřit schopnost zahraničních testerů - uchazečů o spolupráci – erudovaně se vyjadřovat o oboru. V testu z mluvení má kandidát uvést argumenty, proč je metoda A pro stanovení cutscore za dané situace výhodnější než metoda B.

- Znalost oboru se předpokládá automaticky
- Měříme specifickou jazykovou schopnost

Faktickou znalost do definice konstruktů zahrneme, konstrukt bude společný

Úloha znalosti oboru v definici konstruktů - příklady

Příklad 5: Chceme měřit schopnost studentů

.....

Budeme chtít testovat i jejich znalost oboru?
Jaké důsledky bude toto rozhodnutí mít pro
vývoj testových položek?

Proces vývoje jazykového testu

- Testové specifikace
- Tvorba testových položek / testových úloh
- Moderace testových položek
- Pretestace
- Položková analýza a následná revize
- Finalizace testu
- Administrace (zadání testu)
- Opravování, hodnocení
- Evaluace
- Revize testových specifikací

Testové specifikace

